

Het Nieuwsblad

Recensie door Magali Degrande

18 januari 2023

'Orfeus' van Lazarus: Tussen dorpsgek en genie ****

© Phile Deprez

Vier jaar geleden schreef Koen De Graeve een midlifecrisis van zich af door een tekst te schrijven waarvoor hij in de huid kroop van Orfeus, de Griekse halfgod die het aandurfde om zijn gestorven geliefde terug te gaan halen in de onderwereld. Wonder boven wonder krijgt Orfeus een herkansing. De enige voorwaarde: niet echterom kijken. Maar zijn wij mensen wel in staat om alleen de toekomst te zien en nooit meer terug te grijpen naar het verleden?

Laat ons beginnen met het begin: deze *Orfeus* is veel. Heel veel. Druk. De Graeve als een rusteloze ziel. Een ziel die in drie talen praat – Nederlands, Engels, Duits. Hoe meer door elkaar, hoe liever. En om het helemaal af te maken, wordt het geheel overgoten met wat sappig Aalsters. De Graeve praat geen volzinnen, maar jamben. De Graeve praat als zichzelf, als Orfeus, als Zeus, de oppergod, en als Sinterklaas, dat ook. Hij kijkt bijna alleen maar achterom. Naar de relatie met zijn vader. Naar de eerste ontmoeting met Eurydice. Naar die keer dat hij (Koen) als kind in Aalst iemand verkleed als de goedheilige man, stomdronken van zijn stoel zag vallen. Het is allemaal bijzonder associatief. Overweldigend en ontwrichtend, dat ook. Het lijkt een spoken word performance, geruggensteund door het vijftienkoppige live orkest van Flat Earth Society. Nog meer indrukken, nog meer drukte. Al maken de capriolen van de muziek De Graeves tekst op een vreemde manier ook lichter, makkelijker verteerbaar. Alleen al het moment waarop de muziek ineens verdacht veel lijkt op de begintune van *Dag Sinterklaas*: een welkome speelse knipoog.

De rust van het graf

Voor deze twee uur durende rit zet je je maar beter schrap. Naar de mythologie ervan blijft het even zoeken: maar net als je het niet meer verwacht, komt de voorstelling tot een keerpunt: een stem die De Graeve berispelend toespreekt: "Als je je taal en gedrag naar je publiek nu niet aanpast, sta je de kortste keren als een dorpsgek tegen een boom te balken."

Dat dit een stuk is dat zichzelf tot de orde kan roepen, maakt het ineens beter, plaatst het in perspectief, en maakt duidelijk in welke lus wij mensen gevangen kunnen zitten: steeds weer dezelfde verwachtingspatronen, steeds weer diezelfde onvervulde verlangens. En – wat dacht je? – het wordt er niet beter op als je als halfgod al honderd keer langer leeft dan een sterfelijke medemens. Eeuwig leven lijkt een droom, maar wanneer is de lol ervan af? Wanneer kan je weer verlangen naar de rust van het graf?

Deze *Orfeus* kon alleen maar door iemand geschreven worden in het midden van zijn leven, iemand die geen focus meer vindt. Iemand die niet meer weet of hij nu vooruit of achterom moet kijken. Maar die ook weet dat er met hem nog veel meer zielen onthutst uit de slazwierder van het leven zijn gekomen. Dat er uit onverwachte hoek herkansingen kunnen komen. En dat kunst – of die nu de vorm heeft van Orfeus' lier, een doldwaze stand-up-performance of een getalenteerd orkest – altijd een houvast kan bieden.